

BEYAZ NOKTA® ÖRGÜTLERİ ÇALIŞMA KILAVUZU

BÖLÜM IX – Mesaj Üretimi İçin Kılavuz

Rev. No: 2.2 Tarih: Haziran 1999

BEYAZ NOKTA® GELİŞİM VAKFI

Sedat Simavi Sokak No:29/Z-1

06550 Çankaya/ANKARA

Tel:+90(312) 442 07 60 Faks: +90(312) 442 07 76

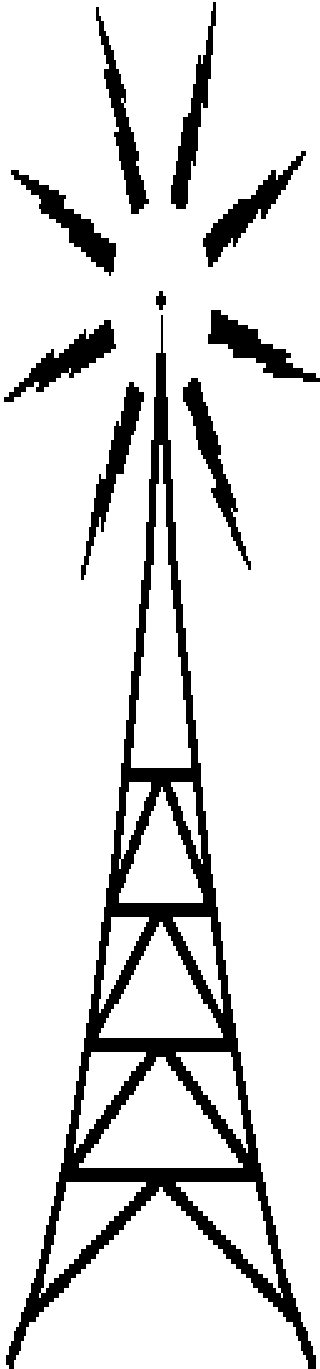
<http://www.beyaznokta.org.tr>

e-mail: bnv@beyaznokta.org.tr

BEYAZ NOKTA® DOKÜMANLARI

Bu ve diğer BN dökümanları, BNGV sekreteryasından izin alınmaksızın çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve alıntı yapılamaz.

BN yayınları, üzerinde herhangi bir fiyat gösterilmedikçe ücretsiz olarak dağıtılır. Ancak bu, dökümanların birer maliyetlerinin olduğu gerçeğini de değiştirmemektedir. Bu maliyetlere katılmak isterseniz, ilişik posta çekiyle size makul gelen bir katkı payını bize gönderebilir ve yeni dökümanların maliyetlerini azaltmaya katkıda bulunabilirsiniz.

I.Mesaj Nedir, Niçin Üretilir?

Nedir?

Kısa, öz, fakat çok anlam içeren ve duyup okuyanda bir tutum ve davranış değişikliği yaratacak kadar «etkileyici» ifadelerdir. Beklenen tutum ve davranış değişikliği bir defada olmayabilir. Bu nedenle mesajların belirli «güçte» ve «sıklıkta» tekrarlanması gerekebilir.

Niçin?

Toplumun belirli bir kesimi ya da tamamının yaşam biçimine şekil veren başlıca etken, benimsemiş olduğu «değerler kümesi»dir. Medeni toplumlarda bu küme çok geniş ve ayrıntılı, gelişmemiş toplumlarda ise dar, kaba ve ayrıca da bazı «virütik değerler» ile kirlenmiş durumdadır.

II.Mesaj “Nasıl” Üretilir?

A.Mesajın Amacı Nedir?

Önce bunu iyi belirleyiniz. İyi bir mesaj verebilmek için mutlaka amacını, yani bu mesaj yoluyla ne sağlamak istediğinizi belirlemelisiniz. Şöyle ki;

(1)Mevcut bir «değer» kümeden çıkarılmak mı isteniyor?

(2)Olmayan bir «değer» kümeye katılmak mı isteniyor?

(3)Mevcut fakat yaygın olmayan bir «değer» yaygınlaştırılmak mı isteniyor?

(4)Yoksa daha farklı bir amaç mı var?

B.“Nasıl” Üretilir?

ADIM 1-Yukarıdaki 4 amaçtan bir veya birkaçını seçiniz.

ADIM 2-Seçtiğiniz amaç(lar)ı net bir biçimde yazılı hale

ADIM 3-Bu amaçları açıklayan, destekleyen ve eleştiren -ki bu sonuncu mutlaka gerekir- yazılı, sözlü her türlü malzemeyi bir araya toplayınız.

ADIM 4-Mesaj üretmek istediğiniz konularda bu türlü hazır malzeme yoksa:

-ya yazılı malzeme (makale gibi) hazırlatmaya çalışınız,

-bu da olmazsa, konuyla ilgilenenler arasında bir «beyin fırtınası» düzenleyip, konu üzerinde çok sayıda (en az 150) fikir üretilmesini sağlayınız,

-böylece üretilcek fikirler içinde eleştirilerin bulunmasını özellikle sağlayınız.

ADIM 5-Benimsetmeyi amaçladığınız değerlere karşı olan fikirleri (ADIM 3'de toplanmış ya da yok ise ADIM 4'de üretilmişti) ayrı olarak bulundurunuz. Bunlar, amaçlarınızı destekleyen görüşlerden daha da değerlidir.

ADIM 6-4 ve 5'nci adımlarda toplanan bu malzemeleri tarayarak, «mesaj» olabilecek görüşleri seçip bir tarafa yazınız.

Bir «mesaj», şu özellikleri taşımalıdır:

ÖZELLİK 1-Mümkün olabildiğince kısa ifadeli olmalı,

ÖZELLİK 2-Birkaç farklı anlama gelen kavramlar içermemeli,

ÖZELLİK 3-Toplumda söylene söylene aşınmış kalıpları çağrıştırmamalı,

ÖZELLİK 4-İdeolojik kalıpları çağrıştırmamalı,

ÖZELLİK 5-Yerleşik değerleri değiştirmek söz konusuysa, bunu ustaca yapabilmeli. Bir yerleşik değer, ancak «daha» yerleşik bir başka değer tarafından değişime zorlanabilir. Yoksa, yalnızca yerleşik değerın aksinin ileri sürülmesi olsa olsa tepkiye yol açar, sonuç vermez.

C.Üretilen Mesajlar “Nasıl” Kullanılacak?

Bu yolla üretilen mesajlar, çeşitli söz ve yazı ürünlerinin içine monte edilerek kullanılabilir. Yetkililerin çeşitli vesilelerle yapacakları konuşmalar, TV dizileri, parodiler, film senaryoları, köşe yazıları, gazete ve dergilerdeki kullanım, karikatür, afiş, ilan ve daha akla gelebilecek yüzlerce yolla bu mesajlar topluma iletilebilir.

Daha da iyi bir yol, ADIM 6'da belirtilen mesaj üretimi safhasında, her üretilen mesajın hangi hedef kitleye yönelik olduğunun da belirlenmesidir.

D.Üretilen Mesajlar ve Kanallar Kitapçığı Hazırlanması

Bu yolla üretilen mesajlar ve bu mesajların, hedef kitlelerine ulaştırılacağı kanallar bir kitapçıkta toplanmalı ve bir «mesaj yöneticisi»nin yönetimine bırakılmalıdır.

Çünkü, mesajların üretilmesi kadar onların doğru kanallara sevk edilmesi ve o kanallarda kullanılıp kullanılmadığının denetim altında tutulması, kullanılmıyorsa nedenlerinin araştırılıp giderilmesi gibi epey çaba isteyen bir iş yükü vardır.

ÖRNEK

«Ezbere Hayır» kampanyası için mesajlar üretilmek istense, yukarıdaki bölümlerde tariflenen adımlar uyarınca yapılması gerekenler şöyle olacaktır:

ADIM 1-Amaç Seçimi

Eğitim sistemimizin en yerleşik değeri olan «ezber», toplumumuzun «değerler kümesi» içinden çıkarılacak, bunun yerine, mevcut fakat yaygın olmayan «yaratıcılık» değeri yaygınlaştırılacaktır.

ADIM 2-Seçilen Amaçların Yazılı Hale Getirilmesi

«Ezber», eğitim sistemimizin belirgin özelliği durumunda olup, öğrenci, öğretmen, veli, yönetici ve hatta eğitim bilimcilerin bir bölümünce bir «öğretim metodu» olarak benimsenmiş, böylece de toplumumuzun «eğitsel değerler kümesi»nin yerleşik bir üyesi haline gelmiştir. Buna göre;

«Ezber»in bir metot olmadığı, öğrenilen bilgilerin başlangıçta bir «ezber tabanı» üzerine dayanabildiği, fakat bu tabanın giderek daraltılıp, ezber tabanındaki bilgilerin nedenlerinin ve aralarındaki ilişkilerin öğrenilmesinin sağlanmasının, eğitimin esas amacı olduğu tüm ilgili taraflara anlatılabilmelidir.

Ayrıca, ezberin yaratıcılığı öldürdüğü, yaratıcılığın ise çağın en gerekli özelliği olduğu, yaratıcı olmayan bireylerden oluşan toplumların varlıklarını sürdürmeyecekleri de, eğitim sürecinin ilgili taraflarına (ki aslında tüm kamuoyudur) benimsetilebilmelidir.

Özet olarak, toplumumuzun değerler kümesi içinden «ezber» çıkarılırken, boşalan yere «yaratıcılık» yerleştirilmelidir.

ADIM 3-Malzeme Toplama

Bu konuda Beyaz Nokta Vakfı tarafından hazırlanmış olan Bilgi Notları (#1,2,3,4, ve 5) kullanılacaktır.

Eleştiri içeren malzemeler ise gazetelerde çıkan bazı yazılar, bazı eğitimcilerin görüşleri, İNANÇ LİSESİ Müdürü David Watson'un görüşü, TV'deki bir açık oturumda bir politikacının dile getirdiği "tabii ki bazı şeyler ezberlenmeli..Çarpım tablosu, yabancı dil öğrenimindeki sözcükler, milli marşımız, vücudumuzu oluşturan uzuvların adları ezberlenmeyecek mi?" eleştirisi kullanılacaktır.

ADIM 4-Yeterli malzeme mevcut olduğu için bu adım atlanacaktır.

ADIM 5-Eleştiri fikirleri yazılıp ayrı olarak bulundurulacaktır.

ADIM 6-Malzeme Tarama ve Mesaj Üretimi

Malzemeler tarandığında bulunan ve yukarıdaki 5 (ÖZELLİK)e uyan mesajlardan bir bölümü şunlar olmuştur:

- (1)«Ezber, müfredatın tasarımıyla sınavlara kadar uzanan zincirin her baklasına yerleşmiştir»
- (2)«Ezber, ÖSS sistemindeki soruların ezbere göre şekillenmesine yol açmış ve bu defa ÖSS'de başarılı olabilmek için ezber bir gereklilik haline gelmiştir»
- (3)«Geleneksel eğitim sistemimiz ezbere dayalıdır»
- (4)İlkokul, ezberin en az olduğu kurumdur. İlkokula yeni başlamış ve zihni yaratıcılıkla dolu bir çocuğa hiç bir güç kolay kolay bir şey ezberletemez»
- (5)Ezber Arapça bir sözcüktür. (Ez), ...den ve (ber) ise göğüs demek olup birlikte «göğüsten» anlamına gelirler ki İngilizcede de benzer bir deyim (by heart - kalpten) kullanılmaktadır»
- (6)Bellekte tutulan bilgi değil, nedeni bilinmeyen bilgi ezberdir.
- (7)«*Ütünün el yaktığı*», nedeni bilinmiyorsa ezber, «*hücre suyunu buharlaştırdığı*» yolundaki nedeni biliniyorsa ezber değildir. Bu defa, «*hücre suyunun buharlaşmasının yanı sıra yol açtığı*» bilgisi, nedeni bilinmiyorsa ezber, «*hücre fonksiyonlarının yerine getirilebilmesi için suya ihtiyaç olduğu*» yolundaki nedeni biliniyorsa ezber değildir.
- (8)Bilgilerin nedenleri birleştirile birleştirile daha az sayıda (fakat çok sayıda bilginin türetilmediği) bilgiye doğru gidilebilir. Son varılan bilgiler herkeste değişik düzeydedir. Buna kişinin «ezber bilgileri tabanı» denilebilir. «Ezber tabanı» daraldıkça yaratıcılık artar, kişi düşünsel özgürlüğüne kavuşur.

Yazılı malzeme bu yolla taranarak amaçları destekleyici mesajlar üretilir. Ayrıca eleştirel fikirler kullanılarak da mesajlar üretilmelidir. Örneğin:

(9)Çarpım tablosunda ezberlenen tüm tablo değil, «1 sayısı» ve «ileriye doğru sayma işlemi» ile elde edilen «rakamların adları»dır. Toplama peş peşe sayma, çıkarma peş peşe tersine sayma, çarpma peş peşe toplama ve bölme de peş peşe çıkarmadır.

(10)Bir dil, öğrenimi bütünüyle ezbere dayanırsa o dilde düşünülemez. İyi bir dil öğrenimi, sözcüklerin köklerini ve onlara ekler getirilerek türetilen soyut kavramlara işaret eden sözcüklerin öğrenilmesine dayanmalıdır. Bu durumda az şey ezberlenerek dil öğrenilir. Bu, yabancı dil için daha da geçerlidir.